

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Postilla Guillelmi super Epistolas et Euangelia: per totius
anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis**

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

Via angusta: q[ue] fuit in crucifixione: Et videbimus

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

¶ apprehenderunt. *AD. huc. 2. Et im-*
simon. a s nō misericordia mon: sed ne chustus defi-
ceret in via: vt in eo nō possent explee voluntatē crucifigē-
di: q: chustus tā lento gradu pcedebat: timebat dē morte.
suerūt illi crucē portare post iesū. *AD.*

a s quia abominatio erat tangere crucem. b s portādo post Iesum.

¶ et angariauerunt vt tōlleret crucē eius.

a s iudei duxerūt iesū ligatū: q: crucē non portaret.

R. Et perducūt eū. *AD.* et puenerunt

a s nomen serum est.

in locum qui dicit gōlgatha. *R.* *Qd*

a s quia ibi capita decaluata mortuorum videbantur: vñ
notatur locus despicibilis z fœdus.

est interpretatū caluarie locus. *AD.* Et

a s. potū amarissimū ad hoc specialiter preparatū in
continentiā z dolorē chusti ad impiis iudeis: vt implere
tur scriptura: Dederunt in escam meam fel: et in siti mea
potauerunt me aceto.

dederunt ei myrrhatū vinū bibere. *AD.*

a s. lingua q: esset fel z aceti. b s quia neq: fel iniquita-
tis: neq: aceti impatientie in eo repertū est.

cū felle mixtū. Et cum gustasset nō lu-

a s ad interiora non accepit: licet gustaret: q: nihil distat
simpliciter gustare et non bibere: nam quod parum est: p
nihil reputatur.

it bibere. *R.* et non accepit.

rūt Simonem: z imposuerūt illi crucem portare post Iesum. Nec quis estimare de-
 bet illud cōtra perfectionem Christi existentis verus deus z verus hō. Tradiderat
 eū diuinitas Christi humanitatē ex toto infirmitatib^{us} humanis ad patiendū: nolēs
 sibi in aliquo suffragari q ad penē alleviationem: z ideo infirmitatis humane cōditio
 expōsebat: vt hō chust^{us} sic tota noctē fatigat^{us}: z cruoris effusione debilitat^{us}: sub tan-
 to pōdere deficeret. hec ille. **¶ Et dederunt ei myrrhatū vinum.** Bernardin^{us}
 de senis. *Q* sua crudelitas iudeoz: qualia pocula apponis homini fatigato: qualem
 refectiōē porrigis homini in carne tā leso: quales affect^{us} passionis ostendis homini
 de hoc mundo in p^{ri}mo migratur^{us}.

Uicetius

† Ps. 68. e

*Bernardi
nus de se-
nis.*

**Quinta via dicit
arta: z habet tres
considerationes.**

Iesus cruci acclauat^{us}

Iesus fructuose affat^{us}

Iesus lancea pforat^{us}

**¶ Iesus cruci acclauatus. *AD* Matthei
 XXVII. *AD* Marci. XV. *Lucę.* XXIII. *Jo.*
 annis. XIX.**

¶ Ista ē via ānta in ordine.
 z dicit^{ur} arta via vñ angusta. Quā-
 tū ad locū ē arta: eo q: trāsīt p do-
 lorissimū gen^{us} mortis. s. crucē.
 Inde viatores debent attēdere z
 videre si dolor: siliis sit chusti do-
 lozi. Dicit^{ur} etiā angusta q: ad tē-
 pus: nō ē tēp^{us} angust^{us} repiē
 mortis tpe: ppter ea videre et at-
 tēdere s: est dolor: sicut dolorosissi-
 ma mors chusti: q: clamādo expi-
 rauit: de nullo vnq: legitur.

Bs

De Acclauatione Christi in cruce

Et postq̃ uene in locum. Quidā deuot. hic plura babes deuota mente praxare oculosq̃ deuotionis attollere: et attendere quorū dolores christo augmētant: et videbis oparios nequā multū esse occupatos: alios circa crucē eam pforando: alios quo loco sit

immitēda: alios titulū scribendo: alios clauos / funes malleos p̃parando: alios christū deridēdo: et matri singultū impropēdo. Accolle iam cordis affectū: et vide quō qdā impropēat dicētes: Ge-

ni seductor / ascende regale solium et thronū maiestatis tue congruū: et arripētes eum furibūdi canes: vestes pp̃rias vulnerib⁹ compa-

ctas violēter abstrahūt: ita ut illū corpus elegāter formatū / nudum totaliter et cruentatū: coram omī

populo apparuit / liuorib⁹ et vul-

nerib⁹ plenissimū. Unde ait Lu-

dolphus parte. ij. ca. lxxv. Quā

tus dolor erat tibi sanctissima ma-

ter: cuꝝ oculis tuis aspiceres ista.

Tristatur est supra modū: nimio

q̃ dolore mētis affligit: cum eum

sic nudatū / vulneratū et dispositū

videt. Accelerat igit̃ mater: et filio suo appropinquit: ac velo capitis sui eum cingit et ve-

lat. Quā quāta amaritudine est anima sua: nō credo q̃ dñū facere potuit. hec ille. Et

scdō bonauētura in suis meditatiōibus a quo recepit: cōcordat et Bernardin⁹. Tamē

ex sacra scriptura auctoritatē nō habet sicut alia multa: an sic factū sit nescio: hoc tamē

vnū nosco: q̃ multa secreta bonus iesus suis deuotis reuelat: nō oībus cognita: sicut

fuit scdōs bernardus / bonauētura / vincētius / bernardinus / franciscus et ceteri plures

aliū: nō em̃ deuotozū seruoꝝ et sacra meditatio contēnenda est. Aspice ergo diligenter

iam in cruce parata / quō rabidi canes rapiūt iesum et p̃sternunt durissime: deponētes

et femora: ne aliqd̃ solatiū haberet: ipse autē mansuetissim⁹ heros vltro brachia ape-

ruit: locis quantū potest aptat clauozū. Affigit clauo obtuso: rumpunt̃ uenē manu:

caroz per clauī violentiā in medio manuū eripitur: pariter manus leua trahitur: am-

pliatur foramen dextere: sic extensus affigitur leua: peruenit ad pedes: qui ad spaciū

palme nō poterant cōtingere foramē inferius: aptant carnifices funes: attrahunt vi-

lenter: totū corpus misere lacerat. Q̃tus dolor: sentiri potest: vici nō pōt. Affigit̃

ergo et extensus erigit̃ in altū. Et crux p̃ceps cū totius corpis graui pondere tribo-

Et post

q̃ uenit in locū qui vocat̃ calua-

ria: ubi nudū vulneratū: et

mis affligit: et ceterū

tantū q̃ nulla membrorū tunc tura su-

re: ibi crucifixerunt eum. R. Et cū eo

crucifigūt. J. hinc et hinc. R. duos la-

trones. vnū a dextris et aliū a sinistris:

J. mediū aut̃ iesum. R. Et impleta ē

scriptura: et ceterū

tantū q̃ nulla membrorū tunc tura su-

re: ibi crucifixerunt eum. R. Et cū eo

crucifigūt. J. hinc et hinc. R. duos la-

trones. vnū a dextris et aliū a sinistris:

J. mediū aut̃ iesum. R. Et impleta ē

scriptura: et ceterū

tantū q̃ nulla membrorū tunc tura su-

re: ibi crucifixerunt eum. R. Et cū eo

crucifigūt. J. hinc et hinc. R. duos la-

trones. vnū a dextris et aliū a sinistris:

J. mediū aut̃ iesum. R. Et impleta ē

scriptura: et ceterū

tantū q̃ nulla membrorū tunc tura su-

re: ibi crucifixerunt eum. R. Et cū eo

crucifigūt. J. hinc et hinc. R. duos la-

trones. vnū a dextris et aliū a sinistris:

J. mediū aut̃ iesum. R. Et impleta ē

scriptura: et ceterū

tantū q̃ nulla membrorū tunc tura su-

Ambrosi⁹

Et cum eo crucifigūt. Amb. lib. x. sup. Lucā ait: Refert igitur cōstātere quā-

lis ascēdat: nudū video: talis ergo ascendat qui seculū vincere parat: ut seculū aduincat:

ta nō querat. Tūc est Adam qui vestimēta quēsiuit: vicit ille qui tegumenta depo-

A a s in qua scriptura innuit euangelista nihil fortuito in christo cunctis sed sicut diuinam preordinationem que etiam prophetis est inserta.

scriptura que dicit: **Et cum iniquus deputatus est. J. Adilites ergo. R. crucifi**

a s et in cruce leuassent.

gentes eu. AD. postq. J. crucifixi essent

a s habuit enim christus plura vestimenta: ideo receperunt palam qd christus portauit iuxta more patrie: et fecerunt duas partes: et lancea camisia subitus ad carne p tertia pte: et caligas cu caputio p quarta parte.

eu accepert. R. et diuiserunt vestimen

a s i. fortuita fecerunt electione. b s i. iactantes: c s qtuor paribz de qbus dicit: tñ Augustinus dicit: qd no miserunt forte p illis pibus: sed miserunt sortem sup eis: intellige vestimentis: quis tolleret tunicam inconsultis: et cordat ipse: et dicit q scriptura ad hoc dicit: sup vestem meam miserunt sortem: sed possumus etiam intelligere q miserunt sortem p talos tacendo sup aliquam vestem christi: quid qd de omnibus tollat non est magna vis. Accipe quod vis. b s i. ex fortuna sortis.

ta ei sorte mittentes: sup eis quid qstol

a s sicut supius notatum est

leret. J. et fecerunt quattuor partes vni

a s quia s habuerat adhuc residua que no est computata in ter quatuor partes p dicitur.

B cuiqz militi parte et tunica: erat autem

a s i. ope reticulato facta no arte futura assuta: s opema nuli virgine de supius vsq ad inferius contextam.

nica inconsultis desup contexta p totu.

a s quia no erat conueniens ad scandendum ppter filioz resolutionem. b s i. q. 7. c. sicut domino.

Bixerunt ergo ad inuicem: no scindimus

a s i. committamus fortune qd totam tunicam accipiat.

eam: sed fortiamur de illa cuius sit: vt

a s qz hoc etiam factu est ex dispositioe diuina: ppter mysteriu qd significat dilectione dei et p pium: q super oia est seruans: da: quam si qd soderit peribit: vel vnitatem ecclesie permanens in perpetuu soderit peribit pariter.

scriptura impleret. AD. et quod dictum

a s i. sicut dicitur

b s i. id est diuiserunt.

est p prophetaz dicente. J. Partem sunt

a s i. palliu tunicella caligulas cu caputio. b s i. tunicam inconsultis. c s i. iecerunt vel fecerunt casuale experientiam.

vestimenta mea: et in veste mea miserunt

a s i. id est in hoc facto scz diuisionis vestimentoz per milites impleta est scriptura predicta.

sorte. Et milites qd hec fecerunt. AD.

a s i. sicut iuxta cruce irridetes telum et custodientes qd diu viuere ne qd solueret eum et raperet

et sedentes obseruabant eu. J. Scripsit a

suit. Et talis ascendit qles nos au

ctore deo natura formauit. Talis

in paradiso homo pium habita

uerat. Talis ad paradisu homo

secundus intrauit. Et vt no sibi so

li sed oibus vinceret: manus exte

dit: quo oia traheret ad se: vt no

do mortis exuto iuga fidei suspē

sa: celestibus ea q prius erant ter

rena sociaret. Hec Ambrosius.

Scripsit aut titulu pila.

Quidam deuot. D vere deuotus

et salutaris titulus innocēis moris

christi iesu. Huc fugiunt diaboli:

hic amplectunt oēs deuoti: pfe

cto q se isto titulo de nocte signa

uerit: passionisqz domini recorda

tus fuerit: dicendo ex corde cōtri

to: Dñe mi propter amaritudinē

passionis tue ppici esto mihi pec

catori: neqz diabolus: neqz mors

eterna pualet huius homini ista

nocte. Tñ legit de quodā deuot

to: qui se siue ponēs se dormitū si

ue expurgēs illo se titulo fronte cō

signauit: cū passionis christi medi

tatione. Quo mortuo inuēt est

hic titulus aureis litteris script

in fronte ei. Erat aut titulus: Iesus

naçaren rex iudeo. D admira

bilis: oipotens et ineffabilis titulus

glorie: non tu pilate iudex iniuste

hic iusticie titulu dictasti ex te: vl

si tu ex te eū fecisti: derisorie hunc

fecisti: quē tñ no ex te scriptū reli

quisti quē scripsisti: qz ipm tripli

ci famatissimarū linguarū stilo cō

scripsit. Iudei nepe habebat sacer

dotiu et theologia. Hec industri

am et philosophia: latini vero im

periu et monarchia. Christ ergo

qui sumus sacerdos erat p m ordi

nē melchisedech: iuxta illud: Tu

es sacerdos in eternū p m ordinez

melchisedech: qui pro nobis ob

tulit in odore suauitatis hostiam

placatiōis deo patri: summamqz

theologia p m rem ipam: q ipse ē

possiderens deo verus: p m autē q

Bg 2

De Acclamatio e Christi in cruce

E hō summā theologiā speculatiuā
oia in verbo intus: summā theo-
logiā practicā plenissime cōtinet:
ideo prima dictio iesus cōgruēti-
sime in titulo triūphali christi con-
scribit: cū dñs ⁊ summus sit sacer-
dos. **B**eci insuper florebat in stu-
dio sapiētiē sup oēs totius mundi
pres. **C**hrist⁹ aut summi pñs sapi-
entia ⁊ sciētia magis expressa: q̄
sua sciētia oēs elenchos sopbisti-
cāz artē diaboli ppulchre demō-
strauit cōfutauitq; vt arte sic ars
deludere: vñ fructus pdiret innu-
merabilis: q̄obz nō ab re in titu-
lo naçarenus collocat: vt sicut **Je-**
sus liberationē et salutationē: sic
naçarenus fructificationē flozige-
rā importaret. **R**omani siue lati-
ni qui imperio et monarchia glo-
riosi fuerāt: nō poterāt hui⁹ mag-
nifici tituli exptes manere: vñ non
lōge post sub piscatoz hāmo an-
nuloq; subagēdi: vt christ⁹ dñs do-
minatū rex regū: vnus esset dñs
vniuersalis: apposuit pilatus rex.
Un ait p̄ba in psona christi: **E**go
cōstitutus sum rex ab eo sup sion
montē sc̄m eius: p̄dicans p̄ceptū
ei⁹. **M**e ppter montē sion solis iu-
deis cū regē q̄s diceret p̄stitutū:
p̄tinue subiecit: **D**ñs dixit ad me:
fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te:
postula a me ⁊ dabo tibi gētes hē
reditatē tuā: ⁊ possessionē tuā ter-
minos terre. Quā postulationem
postea edixit: **I**gnosce illis
q̄ nesciūt quid faciūt. **U**n sequit̄
q̄ licet oim rex ⁊ dñs sit **C**hristus
tamē specialiter iudeoz. i. cōfren-
tium per fidē verā in illis habitat
per gratiam: ⁊ eos gubernat atq;
possidet: ideo gr̄s possessiōis ap-
ponitur in titulo iudeoz.

† **Mat.**
24.

scribere **R**ex iudeorum: sed quia ipse dixit: **R**ex sum iudeorum:

a. s. i. Triūphalē continentē causam ⁊ ordinē triūphū
demonialē continentē memonā christi crucis. **P**recon-
alem continentē laudē gloriāq; victoriē. b. s. quia roma-
nis erat mos scribere super cruce ⁊ ponere causam mor-
tis crucis: propter quod pilatus fecit scribi titulum ⁊ po-
ni super cruce.

autem titulum pilatus: et posuit super
a. s. in tabula cruce sup caput christi affixa paulūp amota
a capite. b. s. iesu crucis.

crucē. **U**n. sup caput ei⁹ causam ipsius
a. s. i. mortis.

scriptam. **I**. Erat autē scriptum. **U**n.
a. s. In hoc ostendit christi diuinitas (cū dicit: hic est. vnde
dicit: **Q**ui ē misit me ad vos. i. ille q̄ ex se habet necessi-
tem essendi: qd soli deo cōpetit. b. s. In hoc notat sum-
mā sacerdoti dignitas. qui inter populū vñ debet esse res
ciliator ⁊ mediator: qd maxime christo cōuenit in noie
suis: qz saluū fecit pplū suū a peccatis eoz. c. s. In hoc
notat summi magisteri sublimitas: qz sua sapiētia illū-
strauit oēm hominē venientē in hūc mundū: ideo nomen
magisteri cōuenit christo. **I**tem vñ ē magister vñ christus
d. s. In hoc notat regalis maiestas que cum tam nam con-
secuta est. vñ: **E**i bi est qui nat⁹ est rex iudeorum: hūc
lum non potuit relinquere tam monendo: ⁊ q̄ res ego sū.
Et hic est rex iudeoz: vt iōānis testimoniu impleretur. Et
alibi: **I** habebat in vestimento ⁊ semore eius scriptū: **R**ex
regū ⁊ dominus dominantium.

Hic est iesus naçarenus rex iudeoz.
a. s. i. aliquāter amote.

Erat autē supscriptio scripta sup eū
a. s. nā ex istis tribus famosis linguis multi venerat ad
stuitatē paschalē: vt oēs possent hūc legere titulū: qz eum
rex ⁊ dñs ac saluator omnibus hic fuit affixus.

litteris grecis/ hebraicis/ et latinis. **I**.
a. s. ab hora sexta vsq; ad vespertinā: nā tres horas vnus ⁊
tres defunct⁹ pendebat in cruce: a sexta vsq; ad nonā tres a
nona vsq; ad vespertinā horam tres. **N**ota qz christ⁹ post
meridiē expirauit: que est nona: ideo nona sit cōmunit⁹ hor-
a vñ quodēdina.

Hunc ergo titulū legerūt multi iudeo-
a. s. ideo facili patuit accessus ⁊ recessus ad cruce ⁊ au-
tatem: vnde iam carina multū murmurauit contra bone
titulū: quod murmur peruenit ad aures pontificū: vñ ma-
gis credo p̄ncipes inuidia inueterata ⁊ accensa: mon sūt vt
irent ad p̄sidem: ⁊ istud verus censetur.

rum: quia prope ciuitatem erat locus
ubi crucifixus est iesus. **D**icebant er-
a. s. rogando ⁊ p̄mitendo adierunt pilatum multis p̄latis
suis orationibus p̄cuerunt: p̄suadentes vt titulum delat-
ant aliquid superaddat.

go pilato pontifices iudeorum: **M**oli

a. s. En in omnibus nituntur maledicti iudei christi samā odonferā opprimere. **E**redunt em p̄lle re-
ritatis oraculū falsificare: qui non possunt pilati scriptiōnē mutare. **D**icit em iesu o: **R**ex sum ego. **E**t
go iste titulus non potest deleri: ⁊ quia celū ⁊ terra transibunt: verba autē mea non p̄teribunt.

scribere **R**ex iudeorum: sed quia ipse dixit: **R**ex sum iudeorum:

A a se diuina prouidentia: qui dedit pilato in hoc confan-
tiam. fuit etiam pilatus offensus contra iudeos: propter
ea qd timore fuit compulsum innocentem condemnare: ideo
noluit eis condescendere. b qd. Si aut scriptum est sic
stabit: acti aperte ex eo loqueret spiliantius illud quod vi-
ci: t. Demonia iusti cu laudib: et nomen impioz putre-
scet et. Dicit aut fuit iustus: sicut multoties dixi: ergo me-
moriam eius cum laudibus.

Respondit pilatus: Quod scripsi scri-
psi. Et stabat populus expectans. **AD.**

a s. i. ingredientes ciuitatem et egredientes: spuerunt contra
christum crua dolorosissime affixi: qd hodierna die faciunt in
dei spuentes contra ecclesiam. b s. putantes per hoc pos-
se eum ad impatiencia irritare.

Peterebant aut blasphemabant eum mo-
do.

a s. t. Dum qd illud denu. Decirrho et blasphematio
facta est a populo comuni: ut et impleret scriptura: t. Deo
videntes me deriserat me: locuti sunt labijs et mouerunt ca-
puta. b s. inieritio deridens insultantis vel increpantis
uientes capita sua: et dicentes: Glach qui

a s. s. sicut dixisti te posse destruere et triduo reedificare.
b s. illud em fecit christus quo corpus propriu destruebat
voluntaria morte.

Destruis templum dei: et in triduo illud

a s. s. si potes templum destruere et reedificare: fac ergo te
liberum vel saluum: quod minons potentie est tres cla-
uos extrahere.

Regedificas. **R.** Saluum factemetipsum
a s. tu dixisti fili dei sum: nunc ergo filij hominu te crucifi-
xerunt: quia poteris te liberare qui speras filios hominu te
latasti descende: descende nunc fili dei.

AD. Si fili dei es: descende de cruce. b

a s. t. Secundum genus illudentiu. Ecce quantam vim ap-
ponit diabolus: qui prius totis viribus moliebatur christo
viam auferre: qd multos liberabat obfessos: quosda conuer-
tebat ad penitentiam: iam autem notat sibi maius damnum
inferri p mortem eius qd p ipsius vitam.

Similiter principes sacerdotu. **L. de**

a s. loquebatur audiente christo et populo in contem-
ptum eius.

Ridebat illu. **R.** illudentes ad alterutru

a s. t. legisperitis. b s. senatoribus et iudicibus.

cum scribis et seniorib dicebat: **Alios**

a s. in hoc maxima impatiencia et inuidia notatur principu
quibus non sufficiebat qd per tota nocte et quasi mediu die
illuissent christo: sed qd inhumanu est iam in morte ago-
nizanti non pepercerunt.

saluos fecit: seipsum no potest saluum fa-

a s. in hoc magna apparet stulticia diaboli cu socijs iudeis
qui dicunt: si rex es. q. d. si rex es: relinquit solui mactari:
relinquat sceptru imperij: quia t. facit est paupatus sup
bumeru eius. Si rex est: desinat certare pro populo suo:
tradatq in manus hostium populu que liberare venit.

ceres: si rex israel est: descendat nunc de

A **R**espondit pilatus. **AD.** Bernardinus in sermo. de titulo
triumphali. li. de christiana religi-
one ait: Diuina dispensatioe san-
ctum est: ut hic titulus triumphalis
sup cruce dñi poneret: Iesus
nagareus rex iudeoz. In quo ti-
tulo tota spes nostre salutis insi-
nuat: p m q triplex est spes nostra
Prima venie. Secda gratie. Ter-
tia glorie. Prima spes venie indi-
catur cu dicit: rex iudeoz. i. confi-
tentiu. Secunda pars gratie po-
nitur cu dicit: nagareus: qui flori-
dus interpretat. flos enim spem
fructu euideter designat. Tertia
vero spes glorie demonstratur in
hoc sanctissimo nomine iesus qui
saluator interpretat. Ipse em so-
lus saluat in se sperantes.

b **C** Si fili dei es. **D**ugo car.
Nunc escam mordere ceperat di-
abolus humane nature in christo:
et iam hamum quo capiebat sen-
tiebat: et ideo fauces retrahere vo-
lens: mare rubrum (id est sangui-
nem christi) superinundans vide-
bat: etiam imminere in primo si-
bi submersione: et ideo puocatio-
ne eius suadebat. In certamine il-
lo se inferiorem conspiciens: per
blasphemias de pace tractabat.
vnde dicit: Humiliabit gloria ei-
eum allisione manu eius. Glosa
interli. Humiliabit. s. dominus:
gloriam diaboli: manu eius: id
est operum potentia. Quia dia-
bolus habuit duplicem manum
ante passionem christi: scilicet im-
pellentem et atrahentem: ut dicit
Sanctus Bonauetura. Danus
atrahens erat potestas trahendi
ad limbum etiam iustos et quan-
tuncq sanctos. Danus impel-
lens erat potestas precipitandi in
malu vel per fallacia vel per vio-
lentiam: quia ut draco et leo tenta-
bat. Et manus attractiua tate po-
testatis erat: ut nullus poterat ci-

B s. 5

Bernar-
dinus

t. Prouer.
10. b.

t. Primum
genus illude-
tium
t. ps. 21. b

Dugo car-
dinalis

t. Secundum
genus illude-
tium
Esa. 25. b.

Bonauetura
ura i. li. li.
bro finaz.
disti. 19. q.
3. ar. 1.

t. Esa. 9. b.

De Illusione Christi a Iudeis

E resistere: hec ei oino amputata est
p passionē christi. Danū autē im/
pellentē ita fortē habuit: ut cū ma/
gna difficultate poterat ei q̄s resi/
stere: et ideo in multis regnabat: et
hec potestas debilitata est p passi/
onem christi. hec Bonauertura.
¶ **Illudebāt autē ei.** Nota
Christus fuit illusus a quatuor ho/
minum generibus: in quatuor lo/
cis: et in quatuor tēporibus. Pri/
mo a sacerdotibus in domo prin/
cipis sacerdotum hora matutina:
quādo velata facie/spuris/alapis
afficiebāt eum dicētes: pphetica:
Et significat sacerdotes qui super
omnes sunt exaltati: et in peccatis
sacra tangunt et sumūt: sic christū
cōspuentes: oculos velātes: dicen/
tes: sanguis et caro sumas rē. Se/
cūdo fuit illusus ab herode et p̄n/
cipib⁹ suis ac exercitu: qñ alba ve/
ste fuit indutus et sp̄et. Hora ter/
tia in curia eius: significat princi/
pes et iudices ac potētes qui pau/
peres spernūt eos: p fatuis repu/
tant/excoriāt: nō defendēcū pos/
sent: et magis opprimēdi et calū/
niandi occasione dant. Tercio a
militibus hic: sed precipue in pre/
torio pilati quasi hora sexta in spi/
nea corona/flagellis/alapis/arun/
dine/vbis iniuriis: Que rex iu/
deorū: et significat oēs tyrānos qui
affligunt ultra meritū pplm quez
tueri deberent. vnde: pplm meum
exatores sui spoliauerūt. Quar/
to a populo sub cruce et latroni/
bus in cruce hora nona quasi mul/
tis verbis blasphemis. Et signifi/
cant omnes malos homines deri/
dentes iustos et dei famulos vel
famulas. Et ppter illas quatuor
illusiones flectitur genu quater in
hebdomada penosa / p̄m q̄ quat/
tuor: legūtur passionēs: ut iterum
honor christo exhibeatur: qui vo/
luit p malis contemptui haberi.

a s spondent mēdāter quod nō fecissent: quia secretū cō/
dium ipsis sepius referant: mortuos et inferni claustris
eū ocant: paralyticos solidant: tertia die postea resurre/
xit: et non crediderūt: multo minus si tres daucos soluisse/
cruce. **R.** ut vidēam⁹ et credam⁹. **Ad:**
ei. **L.** se saluum faciat si hic est christus
a s s spondent in dño scripserunt eum: saluum faciet eus rē.
in quo patet magna dementia iudeorum: qui quidem al/
legant scripturam que omnib⁹ nota est: ut illa dicatur. de
impijs contra iustum machinantibus: et ipsis referenti/
complent: deum q̄ aperte blasphemant: dicendo: Libere/
eum si vult.

dei electus. **Ad.** cōfidit in deū: liberet
a s quando dixerunt: Tu ergo es filius dei: dicit: Eos di/
citis: quia ego sum.

eū nunc si vult. Dixit enim quia filius
a s s spondent genus illudentium fuit militum: quia p̄s
illuserunt christo in pretorio purpura induto: tam merum
illudunt sibi sub cruce nudo et crucifixo. Sacerdotes im/
properant christo: quia dixisset: filius dei sum: quod putā/
bant esse contra legem: milites autē rex iudeorum impro/
perant: qui contra cesarem.

dei sum. **L.** Illudebant autē ei et milites
a s a. libera te per tuos ministros et vassallos.

dicentes: Si tu es rex iudeorum/sal/
uum te fac. **Ad.** Idipsum autem et la/
a s s spondent genus illudentium.

uum te fac. **Ad.** Idipsum autem et la/
a s quia primo ambo conuitiabantur: quod erat valde cō/
tristabile a tam vilibus et damnatis conuitiis: sed postea
vnius vīa tanta patientia in omnibus his: et illustrat gra/
tia dei et visitante penuria.

**trōnes qui crucifixi erant cū eo impro/
perabant ei et cōuitiabantur.**
a s a. vituperabant. b s opprobria inferebant.

Iesus fructu/
ole affat⁹. **Ad** ar/
thei. XXVII.
Ad arci. XV.
Luce. XXIII.
Joannis. XIX.

Iesus autem dicebat.

Ia. Audiat enim filius dei et virginis iam a vincta tantorum peccatorum patrem suum fore promptissimum: ut vel terra se aperiret oēs deglutirent: quod tremuit: et sassa sunt nā nimia lesio: christi persone peior fuit quod omni homini potum sit malum: sicut dicit Anselmus. c. 14. cur deus voluit enim perfectissime implere factum et exemplo quod docuit ore et sermone: quod viderat. Erat per consequens et calumniaribus vos. Ideo māsuerat Iesus verbum miserationis et gratia seculo inauditis emisit dicens. Pater dimitte illis. etc. b. Non enim attendit quantum iudicio maiestate cōtemnuit: non considerat quantum altissimi dei bonitatem et pietatem irriterant: non vident quantum sibi nefas inexcipabile quasi procurant: non fecerunt quid totum est quod damnationis acquirunt: et quid glorie perdat: ideo nesciunt quid faciunt. Dimitte ergo illis. f. qui nesciunt quid faciunt: propter alios qui vult scire debent quid faciunt: sed inuidia obnubilati pueriles scripturas: sed per gentilibus marciatis idolatrias dedit: nesciunt de permissione diuina: christi: et carne aduentu. Et tū propter iudeis simplicibus ignorantibus: sed solum zelo legis irritantibus: nesciunt enim quis sit. Propter enim per vniuersos peccatoribus ut peniteant salui fiant.

bat. 2. Pater dimitte illis: quia nesciunt quid faciunt. Unus autem de his qui perierunt latronem christum non respondit: volens excellentem ostendere patientiam. Quia dicit Chrysostomus. Mirabilis est dei cōmuniā passum et non motum: quod hominem vulneratum et percussum non cadere.

debant latronibus blasphemabatur enim. a. f. liberando de cruce et nos tecum libera: mori autem fuit ex pia oratione christi. a. d. ex quo tenon potes saluare: et tibi deprecando succurrere: quid deprecari per alios: cum tua oratio sit inuoluta per te et alios: quod non esset si christus esses.

dicēs. Si tu es christus saluum fac te. a. f. quod ille iam erat conuersus visis tot signis et tanta patientia in christo. b. f. in sinistra pendente pro duricia in qua adhuc perseuerauit.

metipsum et nos. Respondēs autem alter. a. f. iam existis in arido mortis: et per peccatis tuis pessimis eo damnatus ad patibulum: vnde deberes querere veniam peccatorum a datore: et non blasphemare dante et iniuste hic pendere. Nec enim blasphemata latronis tanto cōtempnibilior erat et grauior: quanto iam vilis et sceleratus homo iam ad mortem conuictus: et mori per suis sceleribus mortuus.

increpabat illum dicēs. Neque tu times deum qui in eadem dānatione es. Et nos qui a. f. patimur. b. f. tormenta mortis. c. f. nostris malis et facinorosis. d. f. hic in patibulo.

dem iuste: nā digni factis recipimus:

a. Pater dimitte illis. Primum verbum christi in cruce placum dicitur liberalis remissio pro suis sequissimis inimicis verbum mirę benignitatis et immanis charitatis: quod actualiter cruci affigitur: et per crucifixoribus deprecatur. Sublanna et irridetur sanctus sancto: rui flagellis ceditur: sputis sedatur: spinis coronatur: et clavis affigit. Ipse autem tanta absorptus charitate: ut perfectissimum ab inimico inchoaret opus dicēs: Pater ignosce illis etc. In quibus verbis triplici medio orat pro ipsis inimicis. Primo offensam eis donat nullam retinendo liuorem. Secundo pro ipsis orat nihil obmittendo: nam non simpliciter sed excessiue cum cordis medulla totius mentis affectione oratur: super oratione lachrymarum imbre appoluit dicere aplo. Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque ad eum qui posset saluum illum facere a morte cum clamore valido et lachrymis offerēs exauditus est. per sua reuerentia etc. Illud enim erat peccatum marginum: et ideo maxime patris offensus: quod maxime auxerunt in christi derisione et blasphemia: in qua derogabant sue potentie dicendo: Hach qui destruis te. etc. Sue dignitati regie: si rex israel etc. Sue diuinitati: ibi dixit filius dei etc. Sue sapientie et scientie: ibi alios saluos fecit etc. de quo pulchre arguit Alexander de alge sit. iii. pte. q. xvii. mem. v. ar. ii. in solutione ad primum. Tertio quod non solum orauit et indulget (sed quod est maximum) eos pariter excusat: quod nesciunt aut quid faciunt. Unde ait sanctus Bernardus de religione christiana. Considera anima mea quod superfluous fuit amor dulcis domini dei nostri super inimicos hostes suos: quando non solum pleno corde fuit indultor: sed etiam efficacissimus intercessor et propiti-

Primum etc.
b. christi in
cruce placum

Heb. 5. b

D

Bar. 15. c
mat. 27. e

Alexan. de
alco. 3. pte

De septem verborum Christi

Emus excusator: vñ nec allocutus est iudicē qui p̄ te nō fecit: sed paterno noie suo blādiēs genitor: sibi q̄t cōcluse nīhil tanto filio denegādā: nec insup̄ ait examina pater: vide pater: cōsidera pater: sed dimitte inq̄t pater. q. d. et si iusticia punitiōe regat ex actibus suis: misericordia tñ remittat gemitibus meis. hec ille.

a **Dñe memeto mei cū ve.** Secūda verbū christi. platū ad latronē. Dñs inquit dicit sup̄naturalis donatio. In quo verbo ostēditur mira largitas/donatio ac misericordia saluatoris nostri erga latronē istū: cui p̄fessionē et excusationē nō refutauit. Sed qualis dolor: quantus ingroz domini viscera p̄trāsūt: cū in omnib⁹ charis/sana/et amicis/notis: ac copiosa turba matre sola dempta (que fecit quicquid licuerat et poterat) qui p̄ domino respōderet inueniret. Ille em̄ sanctus latro et martyr et cōfessor gl̄iosus: crucis tormentum qd̄ patiebat floz capendit: christo magis q̄ sibi cōpatiebat: populū cūcircūstāre/blasphemāre: haud aduertit principes/cēturides/militēs: nec quēq̄ et inuit: latā sententiā publice a pilato approbata et allegata (licet falso) patenti voce refutauit dicēs: bīc nīhil mali gessit: ergo iniuste cōdemnatus et excusatus est. Sed vñ tāta fides/tāta cōstantia: tantaz salutaris cōfessio hoīs a multz annis flagitio fūssim: quis doctor imbuit: quis p̄dicator inflāmauit: q̄s ve hūc inspatē scitoz tātā p̄fessionē edocuit: Quōd filiū dei credere poterat: quē nullū miraculū nullas vr̄tes sup̄naturales facē viderat: Quōd ab eo vitā eternā petierat: quē tā vitā tpali p̄uari p̄sperat vti hoīez vilē/ipotētē ac infirmū: Quōd ab eo salutē p̄sequi posset: quē tā in p̄prio supposito eā finire cernebat: Certe insolitū et magnū vidit in eo miraculū: crucifigētib⁹ gētilib⁹ et insultatib⁹ iudeis: se nō moueri impatentia: nō turbari maledictione: sed salutem et veniē elargitio: nem implorare: vnde opere operāte et gratia illustrāte cognouit illud esse sup̄ia hominē charitatis signū primo ostēdere inimicis: hōib⁹ christus iuxta eū pendēs infirmāuit vt cōfidentia acciperet: et spem de venia ab eo: qui etiam indulgere/peccat et excusare inimicos poterat. Rationem huius questionis ponit Vincentius dicens:

a s. f. quē impie blasphemias: ideo iniuste hūc sustinet p̄nā crucis irrationes et blasphemias.

hic vō nīhil mali gessit. Et dicebat ad a s. f. toto mētis affectu et totius lingue affatu: p̄fusus copiosis lachrymis: corde cōrroto: viscerosa deuotione. et quantum p̄misit supplicii acerbitas: se humili et inclinato capite ad tuā misericordiā. Iesum christū conuertit. breuit for mata oratione ait. Dñe tñ. nō vt tā parcas mibi omnino: q̄ post q̄ fuerit ad tps in purgatorio p̄ peccatis meis graui finis: tunc memento mei.

a Iesum. Domine memeto mei cum ve. a s. ubi pōdera: quid/qualiter/quō/quādo/quis/vbi/cur. Primo quid: q̄ paradisi. ubi in paradiso. Secundo quid: q̄ hodie. Tertio vbi: q̄ meū. Quarto qualiter: q̄ eternaliter eris. Quinto quō: q̄ p̄ verū iuramentū: ubi. Amen. Septis quis: q̄ ego dico. Septimo/cur: q̄ tibi.

neris in regnū tuum. Et dixit illi iesus.

a s. In isto verbo notat quātas boni qd̄ est paradisi: liberalis dātoris: q̄ rogat p̄ memoria sui: et dat audet: nā cū effectū: celeritas tpe: q̄ nō p̄crastinat: sed subito donat. firmitas p̄missi cū iuramento. Amē. Societas amicitie: q̄ meū. Et eternitas regni: nā eris. Altitas glorie: q̄ ista dantur: nā tibi. i. latroni.

Amē dico tibi: hodie mecum eris in pa-

a s. Stabat mente suspēsa. fide integra charitate p̄fecta: stabat corpore p̄sens: absconsis discipulis: informis carnis facibus: mortuis resuscitatus dubitantibus: ceteris insultantibus: stabat profusa lachrymis: amaro corde: querulo murmure: seruata honestate virginali: dolorem quātūq̄ humana perimitebat fragilitas alto cōdebat pectusculo: gemebat mater desolata: querulabatur filiū dulcis virgo: audit itus clauorum. vidit sanguis p̄ sua vndam indefinenter manare. O dñs mundi quid tā sollicitate stādo queris. nunquid pauperē et nudū: adiectū et vulneribus plenū: caput inclinantē: et q̄ tā morientem. Si hunc queris regina celis: ecce affixus et derelictus in cruce p̄ tribulo: sitiens tā moritur. et hunc querit anima mea. Gladio ego misera mater et cruce affabo: videbo et audia eā neq̄ hūc recedā donec mibi loquatur.

radiso. J. Stabat aut iuxta crucē iesu

a s. Hec est mater iacobi minoris cui⁹ pater fuit cleophas: a quo dicit filia q̄ fuit soror virginis et filia Anne: que hōi cleopha habuit maritū: hec seruens affuit virginū.

mī ei⁹ et soror matri ei⁹ maria cleopha

mi ei⁹ et soror matri ei⁹ maria cleopha

A et cetera miranda dilectione dixit dñi ad matrē suā dul-
cissimā: seruauit enim tria usq; ad mortē q̄ essent rumpēda:
scz cor p lanceā: linguā per acetū & myrrhā: oculos p mor-
tē: tria matrī exhibuit: oculos enim videndo: linguā allo-
quendo: cor diligendo.

**et maria magdalene. Cū vidisset er-
go iesus matrem: et discipulum stan-**

tem / quem diligebat: dicit matri sue:

a *¶* Note cōmuni eā vocat: ne tēnerit dñe matēne dilecti-
onis cor eius frangeret. *b* *¶* Q̄lis est ista pmutatio: p-
scatoris filiū p filio dei adoptatio. Sed in hoc dñs dedit no-
bis exemplū: vt habeamus curā parentū: qđ ipse verbo do-
cuit & iam exēplo monstrauit. q. d. *¶* Qđ dñs in eo mea mā-
tē & i filio: ipse vices gerat meos. Tibi enī pcuratorē & tuū
seruitorē ac parāntē relinquit: dilectū diliget: virginē
virginū: ego māt abibo: nbi cōsolatorē discipulū dimitto.

**Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit
discipulo: Ecce mā tua. Et ex illa ho-**

a *¶* En quāto bonore iōānes pūilegiat vt fieret custos ge-
nitricis dei: qualis cōsolatio discipulo cū matre dei affectio-
nis accipit mercedē: vnde iōānes accepit eā in suā curā: cu-
stodiā & matrē: vt sibi puidet quicquid necessariū foret:
vel in sua officia vel obsequia. *b* *¶* Dico. in suā scz ma-
trem. Aug. in sua. f. officia.

ra accepit eā discipul' in suā. Erat au-

a *¶* Der tres horas fuerunt tenebre ita dense: qđ stelle vise
sunt sicut i nocte vident. *¶* En Eusebiū in chronica. fuit autē
grande miraculū: qđ tunc sol distaret naturaliter p diamē-
trū celī: qđ luna fuit. xv. vñ pter naturā ascendit luna ab ori-
ente & ius meridiē: ac se soli supposituit: fm Dionysium ari-
opagitā i cplā ad polycarpū: & ibi luna stetit immobilis ad
tres horas cōtra naturā: absulitq; lumen vniuersi orbis:
quia & dominus vniuersē machine panebatur.

tem fere hōra sexta. Ad. A sexta autez

a *¶* Lotus effūte sensibilis mundus suo priuat' est splen-
dore et opibus sui cōpassione nimia: ideo in eius morte ni-
grū lugubre & funereum assumptit vestimentū: quasi vir-
ginū matrī astantiā velit facere: & comitatum in exequiis
vniuentū: quem misere flebat exhibere.

hora. R. et facta hōra sexta tenebre fa-

cis inolatū: vt tibi per gratiā in iōanne significant: multos sanguine meo acquirā fi-
lios. Quāobz vniuentū ploas: vt in multis milibus gaudio replearis: & leticia affi-
ciaris: vnus tibi hodie subtrahit: & multa milia tibi restituent. Temperet ergo vsura
multorū vehemētiā tuorū dolorū: me sane hodie nō ita perdes: qm cōcito inestima-
bili fenore perditū reperies: illius mortis inter me et te separatū diu nō durabit: sed
essentialis vita quē ego sum iterū nos adunabit. Parum contristaberis: & post hoc in
eternū meū letaberis. Dors mea nō te diu prurbabit: vita tū mea cor tuū maternū
perpetuo letificabit. Dors in te quē vitam genuisti diu haud desinet: nec triumphus
hostium nostrorum multum illis proficiet: biduum neq; tua permanebit contris-
atio: quod faciet meę resurrectionis acceleratio. Vemento dulcissima mater dolo-

vimbra brachij crucis dextri eum
terigit: & sic sanat' ac puerus. Et
pbat per locū a minorū: si vimbra
petri: ergo chūsti sanabat animā
latronis. Sed quicquid sit nullus
eum docuit cōfessionē: null' dare
potuit cōtritionē salutē: nullus
illuminare ipsū voluit: nisi is qui
iuxta eum pepēdit: qui & magnas
ipsi infudit grās et virtutes. Fidē
verū deū credendo: quē vidit misce-
rabiliter morientē. Spem qua fā-
ciliter veniā ab eo: quē ceteri ma-
ledicebāt cōsecuturā absq; tituba-
tione sperauit. Charitatē excessi-
uam qua solo chūsti memoria cō-
tentatus est. Prudentiā eterna ca-
ducis pponēdo. Fortitudinē qua
absq; timore & rubore veritatē p-
ficitur: maledicētibz fortiter ressi-
stis. Temperatiā qua omniā in
saluatoris volūtate cōstituit: & im-
pū collōgebat. Verba cōpescuit
iusticiā deniq; chūstus sibi infu-
dit: gratitēq; donauit: qua omni-
bus quod suum est reddit: chūsto
innocētiā: pūno trāsgrediēti cor-
rectionē: sibi ppi cōfessionē.

a C Mulier ecce filius tuus.

Tertiū verbū dicit materialis cō-
passio: in quo verbo multū deuō-
ta mens incendit ad compatiēdū
matri cum filio. Et si illud iōanni
euangelicus textus ascribat: nbi
lominus mens deuota chūsto ad-
ducit. Ecce mulier filius tuus quā-
tum p humani generis liberatio-
ne patiat: ecce mō tuū vniuentū
tum morti iam vicinū: in ara cru-

*Tertiū ver-
bus ch. isti
in cruce p-
latum.*

De septem verbis Christi

Quartum
verbum Christi
in cruce
colatum.

a s' Legit q' Dionysio athenis tunc schola regente in anapa
6 hoc facit sunt tenebre in toto ebe: vñ redita discipulis qd
hoc elicit: respondit. Aut elementa metuntur auretibus nani
re patit: q' creature ei coparantur ei. Unde fol obfcurat est
copatus sub creatori. Q' oftuitam: Ea ignoto deo: ximo
lem? illi gemulationes: pecto: infantes: quille bel bono
ru noffroz no eger: qd i facti est. Et postea paulus par
ar reperit athenis: et titulu eius. Ea ignon verendo au.
7 Quod era ignorantia colitis hoc ego annuo robu.

cte sūt p totā terrā vsqz i horā nonā. Et
a .s. iam inceptā nondū finitā: voluit autē hora nona mo
riscōm Dieron. vt ostenderet p mortē suā nouē phoro
a ncelōm reparari.

angustiarum et pariter
obscurarum est sol. **¶** Et circa hanc non
a se verus homo in doloribus vehementissimis constitutus: in
nullo se solatium aliquod habet. **b** In quod ostendit: vultu
imitatus: nam purus homo in morte clamare non potest: sed
mauit fortiter: et melius audiret quanta passus esset pro nobis.

R. exclamauit. Ad. Iesus voce mē-
a s. i. deus meus drus me: qz el significat deus; a littera
tota adiuncta dicitur el: significat meus. b s. i. quare:
est dictio segregata d vna p se. c s. dereliquisti me: et prepo
nitur littera apud com. z rram.

gna. **Elī ēlī** lamīmā aḡabrānī. **Ṛ. qd īv**
a. **Š** **Bemīar** deus mē deus meus; ad significandū dupli-
cem naturā in xpo. q. v. deus meus cuius sum filius na-
turalis; eiusdem substantie et nature: (sōm quā dicitur quā
impossibile est: Deus meus; cuius sum filius per viden-
tiationē; quomō dēdereliquisti: t penīs tam aceris
erogasti: mortis amare tradidisti.

terpretati est: deus meus deus me? / vt
a s dereliqui nempe ei diuinitas: qz. pfectione subtra-
uitatem qd nō soluit. Sepauit ab eo defensionem: in quo
manit p vnione. Dereliqui ei in tristitia: dolore et pnia
sine mitigatione: cōsolationis in nullone: et amaritudinis
impetatione. Qui marterib⁹ in penis afflictebat i ierusa-
lū derelicti pati quātū poterant: aui rēs de passione.
qd dereliqui me. Quidā aut de arā-
stātib⁹. Ad. illic audierēs dicebāt. R.

a § Hiero. dicit qd romani milites ipm custodientes gentes
les: nō intelligētes hebreū ad pleni illa dixerunt. Sed po-
tius credendū est qd pterierint iudei ipm diffamantes costā gē-
tilibus: et nō ad pleni audientibus qd innocaret belui: act

minor bella uisset cuius animum possideret.
Ecce bella uocat. **N**o. iste. **I**. Postea
a § quia iam oia quasi ad passionem Christi pphetata fuerint
completa: tamen illud restabat qd mones sinit: et populo
amantissimo potare ff. s. felle et aceto. Ideo ait euangelista:
nosce. § ea que dicta sunt.

postea. scia que dicta sunt.
sciens iesus qz oia cōsummāta vt conu

A a s. f. tñ sit mea potauerit me aceto. Ideo ad implēdūz
reliuū: noluit mori quousq̃ oia psumarent: vnde signifi
cat moriēdi habuisse p̃tatem. b s. Naturaliter: q̃ ex bati
stus vigore. Sino. spiritualiter: q̃ fragras amore. Sino:
mortaliter: quia optans pro vobis mori.

summāret scriptura dicit: Sino. Clas

a s. christus bis fuit potatus amaro potu: primo vino myr
rhato/felle mixto: de quo in enāge. Secunda solū aceto.

autem positum erat aceto plenum. 2.

a s. quidā de militibus dederūt consiliū vel oēs cōsente
runt. b s. est materia cauēnosa que facilius liquores im
bibit et attrahit: significat iudeos int̃ et extra plenos ama
ritudine contra christum.

Et milites accedētes. 3. et spongiā ple

a s. ligātes ad lignū de isopo vel calamo et arādie de isopo.
nā aceto/isopo circūpōnentes obtrule

a s. i. disposuerunt ei porrigere. b s. statim post q̃ cla
mauit et desiderio sitis.

runt ori eius. 4. Et continuū currens

a s. facelles. b s. milites. c s. cū alijs vt dictū est.

vnus ex eis acceptā spongiā implēuit

a s. vel vnus illud fecit: alij autē tangerunt eum.

aceto. 7. et circūpōnens calamo. 8.

a s. prius dictus exponit: sed hoc fecit vt possit ei porrigere:
q̃ crux erat. xv. pedum in longitudine. b s. in quo mari
na crudelitas illoz militū et iudeoz pcurantū: vt homi
ni inno centi iam mori viano: tot et tanto passo? fatigato
potū denegare: cū quedā deuote mulieres bonū potū dis
posuissent. p. dānatis: sed ipsi biberunt: et hoc myrrhatum
christo cū pposito extra portā deportauerunt.

ipōuit arādie: et dabat ei bibere. 9.

a s. exspectate pariter. b s. quē in sui liberationē inuo
cauit: et hoc dixerunt ad deridendum christum.

dicēs: Sinitē videam? si veniat belias

a s. milites circūstantes. b s. ad crucifixos.

ad deponēdū eū. 10. Ceteri vō dicē

bāt: Sine videamus an belias veniat

a s. deponens a cruce. b s. id est gustasset: nō eni
acceptū bibendo: sed gustando.

liberās eū. 11. Cū ergo accepisset iesus

et Sino. Quintū verbū a christo in cruce. platū dicit.

Sitis naturalis exclamatio.

Cum oēs hoies mori iam vicini naturaliter ex defectu humidi naturalis: in quo vita

p̃sistit humana: sicut lumē in lampade nō ardet absq̃ liquoris nurginēto: sic homo iā

deficiens naturaliter (scipue cum multū de sanguine emisisset: ac p̃gnas varias susti

nuiisset) sitis: vt possit p̃seruare humidū p. vita. Dulcissimū autē dñs a nocte p̃terita vīg

ad hanc horā tot dolorib⁹ cordis anxius: tot vigilijs fatigat⁹: tot p̃cipitibus et casib⁹

collisus/alapis/colaphis/cōspuptionibusq̃ saturatus et tribulatus: periculis innume

ris circūit⁹: iā ad istā/postea illū iudicē: impiorūq̃ icrib⁹ impulsus tam crudelibus

verberib⁹/opprobrijs/labozib⁹/tot fluctibus lacrymis/sudozib⁹ et multiplicibus sa

lutarib⁹.

que nō sibi solatiū adest: sed mari

mi doloris occasio. Patit em̃ fo

ris in oibus mēbris iam trib⁹ cla

uis infusus elegās et ponderosum

corpus quasi tribus sustentat ho

ris: augmentat vehemētissime do

lor: iam deficit virtus: et nō deficit

sensus. Jam superabundat dolor

sensibilis: sed nō cōfundit rōnē: q̃

fm Scotū in. iij. dis. xv. Dolor ve

hemēs sensibilis natus est de cō

muni lege impedire vsum rōnis:

lōge magisq̃ delectatio vehemēs

Cū autē absorpta est ps intellectiua

a dolore min⁹ p̃cipit. Dolor imo

oio in pre intellectuā p̃cipit: In

christo autē ex speciali dispositione

deitatis cōseruāt sunt potētē/ra

tio et voluntas: quolibet in p̃fecto

vfu suo: nec aliq̃tenus a dolore pa

tris sensitiue/aut etiā tristitia inte

riori fuerūt absorptę: ideo intel

ctus oēs dolores clarissime appre

hendit cum omni discōueniētia: et

ita volūtatē oñdit: et ita dolor ma

ior quo p̃ceptibilior: nēdū sensu/

sed et intellectu: sic q̃ p̃seruāt sunt

potētē naturales sup̃naturaliter/

vt magis doleret: vñ christi huma

nitas in tanto dolore cōpulsā fuit

implorare lacrymosa voce et q̃

rula a patre auxiliū: q̃d nō fuit cō

cessum q̃tū ad mitigationē p̃ner

nā manifestū est nulli⁹ viatoris p̃e

na christi passiōi posse cōparari: q̃

corpus optime habuit dispositū:

et sensum optime p̃ceptiū. et appē

titū summe ad cōtrariū seu discō

ueniens inclinātū: ideo multū sibi

compatiendū et regratiandū est.

Quintū ver

bū christi i

cruce pro/

latum.

De septem verborum Christi

Eccerrimi sanguinis effusionibus: crucis onere/clauorum affirione/et aliarum multarum ineffabilium pignarum ita excrucatus/ut lingua faucibus adhereret: iuxta illud psalmigraphi. **Ps. 21. b.** **A**ruit tanquam testa vire mea: adhaesit lingua mea faucibus meis. **A**n de ex toto animi desiderio postulat potum. Quantum putas hec desiderabilis christi fontis viuentis postulatio virginis mentis et materni animi precordia fiscidit: cum in tanta desiderabile natum christi necessitate aspexit constitutum: iam in mortis agone laborante: et clamans

sitio: non poterat nisi lachrymarum fonte sibi succurrere. **O** bone iesu qui pro me misero sic a vitali humore siccaris: ecce quaeso me impium et tibi ingrati ab omni desiderio mortifero ois viciosi amoris cuiuscumque creati. Illud verbum potest referri ad deum patrem, quod sitio adhuc si per peccatis generis humani non sit satisfactum. Sitio adhuc maiora pati si non est reconciliatum. Sitio adhuc clarificare nomen tuum si non sit satis manifestatum. Potest in super referri ad peccatores: ac si diceret secundum Ebertinum: ecce quoniam in actibus corporis nihil potestolorosius/opprobriosius: et penalius de cordis mei amore ostendi: quod tali more vixisimio per vobis redimendis debitoribus mortis. Sed tamen adhuc sitio (si possibile foret) mille milibus modis mortis/vobis induratis et insensibilibus diuinam vestre salutis declarare amoris: ut vel sic sacra pectora vestra coterantur: et ad reamandum illi fortiter attrahantur: qui sic gratuite et infinite vos omni dignos morte in amore puenit et.

Sextum verbum dicit finalis consummatio: quod verbum est amoris et doloris. Amoris nempe quo ita dilexit nos: ut corpus et preciosam animam pro nobis exponeret: iuxta illud: **Ps. 41. b.** **D**avid charitatem et dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat pro amicis suis. Plus enim iesus videns se iam morte appropinquare ab isto nequaquam loco: paternis manibus leuari: pignas/tribulationes/angustias infinitas iam superasse: gaudio replebat intrinsece quod iam esset descensus ad inferos: et diaboli inimiciissimi sui potestate posset auferre: patresque diu desideratissime cum exstantes inde potest liberare. Gaudebat insuper quod deus eternus iam humanum genus per eius mortem iterum in gratiam receperat: et celestis patrie ianua iam referret. Gaudebat insuper quod discipulos suos dispersos in unum congregaret: et matrem suam mestissimam concito consolaretur. Fuit propterea verbum illud verbum doloris: quod consummatum est: scilicet corpus meum pater mihi eterne: consummata est vire mea dilectissimi populi. Consummata sunt membra o peccatores. Pedes meos consummaui in duris gressibus et ferreis clavis. Tybias in variis collisionibus rupium et scapulozum/itinerum et fatigationum. Duplices in pendendo/flectendo/orando/pectus meum perturbando/cor contristando/dolum meum flagellando/scapulos et collum percutiendo/omnes iuncturas membrorum fatigatione/et fisione/laceratione: barbaram meam euellendo: genas meas alapiando: faciem consumpendo: et totum vultum consumpendo. Et quicquid in me est intus et extra consummatum. **Th. Aug. 2. p.** **S**i etiam dominus consummatum est. Consummata enim erant vaticinia prophetarum/figure historiarum/acerbitas et diuersitas pignarum/emendatio culparum. Felix qui poterit dicere cum iesu: Consummatum est cum iesu qui est alpha et omega et sermone consummatio. **W. b.** **N**on est finis in

a s totum completum usque ad acetum potum quem iam gustauit: iam enim opus ad quod me pater misit consummatum est: quicquid facere debui consummatum est: quicquid lex psalmi et prophete de me preceperant consummata est: opus redemptionis humane: patris voluntas ut biberem calicem: omnia ista consummata sunt: omnis pena: ois dolor: ois iras: ois cruciatus: omnis labor: omne tempus consummatum est: lex vetus: hostia sacrificii: umbra figurarum: et quicquid pertinet ad nouum testamentum in unum: ad ecclesie desponsationem consummatum est. **b.** s iesus tradidit spiritum clamando/orando et lachrymando: et in patris potestate diuinitatis potentia: tradendo se et clamando: tradere enim vel emitte propina virtute puenit deo et nulli alii: similiter et clamando ut superius patet: alia duo oratio et lachrymatio humana sunt.

a acetum dixit: Consummatum est. Iesus autem iterum clamans voce magna. **R. emissa**

Sextum verbum dicit finalis consummatio: quod verbum est amoris et doloris. Amoris nempe quo ita dilexit nos: ut corpus et preciosam animam pro nobis exponeret: iuxta illud: **Ps. 41. b.** **D**avid charitatem et dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat pro amicis suis. Plus enim iesus videns se iam morte appropinquare ab isto nequaquam loco: paternis manibus leuari: pignas/tribulationes/angustias infinitas iam superasse: gaudio replebat intrinsece quod iam esset descensus ad inferos: et diaboli inimiciissimi sui potestate posset auferre: patresque diu desideratissime cum exstantes inde potest liberare. Gaudebat insuper quod deus eternus iam humanum genus per eius mortem iterum in gratiam receperat: et celestis patrie ianua iam referret. Gaudebat insuper quod discipulos suos dispersos in unum congregaret: et matrem suam mestissimam concito consolaretur. Fuit propterea verbum illud verbum doloris: quod consummatum est: scilicet corpus meum pater mihi eterne: consummata est vire mea dilectissimi populi. Consummata sunt membra o peccatores. Pedes meos consummaui in duris gressibus et ferreis clavis. Tybias in variis collisionibus rupium et scapulozum/itinerum et fatigationum. Duplices in pendendo/flectendo/orando/pectus meum perturbando/cor contristando/dolum meum flagellando/scapulos et collum percutiendo/omnes iuncturas membrorum fatigatione/et fisione/laceratione: barbaram meam euellendo: genas meas alapiando: faciem consumpendo: et totum vultum consumpendo. Et quicquid in me est intus et extra consummatum. **Th. Aug. 2. p.** **S**i etiam dominus consummatum est. Consummata enim erant vaticinia prophetarum/figure historiarum/acerbitas et diuersitas pignarum/emendatio culparum. Felix qui poterit dicere cum iesu: Consummatum est cum iesu qui est alpha et omega et sermone consummatio. **W. b.** **N**on est finis in

A a pater: comēdo spm meū iam exitu p multas angustias. Comēdo oēs fideles et electos: in spū meo uiuificatos unitos et redemptos. Comēdo tibi omnia martyrum certamina p meo noīe et tua gloria. Comēdo tibi o pater omnes lachrymas sudores: omnem cruciorem effusum: ut accipias p humano genere. Comēdo tibi spū matris mee: qui cōpassione ē meus et tuus. Comēdo tibi totum ecclesie corpus spū meo et tuo uiuificatū. Comēda et tu omni die spū tuū in manus dei tui.

L. ait: Pater in manus tuas comēdo

130.14. b

a et emisit spū: p pna uirtute: et tradidit eū in manus patris. Ideo diabolus qui aduenit: sicut dicit in glōsa Tho/ bi: an peccatū aliqd inueniret: et hoc ē qd ait saluator. Et nūc enī princeps huius mūdi: et in me nō habet quicqd: dicit mā gister in bñto: qd diabolus stabat supra brachia cruas: donec christus expiraret: et tunc videns se confusum: recessit ad tartara ubi christi animā inuenit: portas et seras cōfisi: gentē: et uisioz animas educētē.

spū meū: et hoc dices inclināto capite emisit spiritum. L. et expirauit. AD. Et

a signās viā esse reuelatā ad magnū templū dei locū sancta sanctorum: gladium et flammā a paradiso remota: ita ut gladius passionis seuice in christi passum: et flammā charitatis exanē: diuindens se p ecclesiam sanguine redemptam pseculo christi.

ecce velum templi scissum est. L. medi-

a bac voce velū tēpli qd erat fons phibēs aspectū scōz: et illud velū qd erat intra inter sancta et sancta sanctorum: et significat qd omnium figurā a principio mūdi vñsa ē clarificata et aperta: quia consummatū est: ista qd mysteria: vaticinia et legis pphetarū qd secreta.

um. AD. in duas partes a summo vsq;

a et horrens super se tale supplicium fieri creatori. b scilicet et cōpassione arguentes obstinationem et pertinaciā in lignoz cordium.

deorsū: et terrā mota ē: et petre scisse sūt:

a et qd christi morte saluberrima morte humani generis per adā inducta pcul ē depopulata: mortisq; claustra reuerata. b et terre mota: pā die parascenes: sed nondū surrexerūt. c nō in hora mortis: sed post qd christus surrexit. et ipsi surrexerūt cum eo ut testes essent sue resurrectionis.

et monumēta apta sunt: et multā corpa

a et cū christo veraciter non itez monturi

sanctorum qui dormierūt surrexerunt: et

a apostoli isti resurrectionē: et cū christo resurrexerunt.

exerūtes de monumentis post resurre-

tate: qua deniq; audacia peccatū illud adūst: in quo vitā inuenisti: et mortis dūcti: et intere-

misti. Cōfundere ergo humana supbia/auaricia et luxuria: morieris em et nō viues: du-

plici morte interibis: penasq; grauissimas (nisi peniteas cito) ppter ingratitudinē dā-

nationē intrabis. Demēto o homo mortalis: nūq; e corde tuo christi mors p te fa-

cta elabaf: ne causaz p qua tā dolorosam sustinuit mortē reputas. i. peccatū. Un Berni,

in ser. O homo vide quē p te patior: nō est dolor sicut ille quo crucior: ad te clamo qd

peccator: vide penas qbus afficio: vide clauos qbus pfodior: cū sit dolor tantus

choatione / sed in cōsummatione.

Mō datur denarius incipientib; sed finitibus. Et corona nō cur-

rentib; sed puenientib;. Inchoa-

igitur pgnitētiā et cōsumma: ut ad

crucē sicut christus / sicut latro cur-

ras ad pgnitētiā. Non descēdas

de cruce: ut salutē cōsequaris per-

seuerantia.

a C. Pater in man; tuas etc.

Septimū verbū dicit. Corpora-

lis expiratio. Cōsummatū ē om-

nibus mysterijs / dolorib; / pgnis-

etc. quādo iam ille bñdictus et in-

nocēs agnus iesus amorosus spa-

cio triū horarū in maxima afflicti-

one: et cordis corporisq; dolorib;

prepōderat clamore valido terri-

ficoq; alta voce exclamauit lachry-

mis / addēs signum miserationis:

pariterq; potētā diuinitatis ostē-

dens: qui vitę et mortis potestātē

habet: volēs iam ut benedicta ani-

ma a corpore separaretur: vitęq;

sue corruptibili terminū poneret

ac mortis nostre amaritudinē de-

gustaret: iam incipiēdo oculos lan-

guescētes opprimere: facie palles-

cere: pectore intumescere: et dice-

re: Pater in manus tuas comē-

do spū meū. Et inclināto capi-

te matri sue et toti ecclesie osculū

paciē relinqēs. O dolor dolor /

qui cor virginis occupasti: qui dul-

cē matrē in terrā pstrasti: qui eam

semimortuā reliquisti: qre non oc-

cidisti / nisi ut plus eam affligeres

innocētē / tacētē / gementē / desi-

cientē et panguatā: quo iret ne-

scientem. O impia mors et nimis

crudelis atq; amara / qd inmitis et

auara: qua psumptione / qua anxie

te inuenisti / et mortis dūcti / et intere-

misti. Cōfundere ergo humana supbia /

luxuria: morieris em et nō viues: du-

plici morte interibis: penasq; grauissimas (nisi peniteas cito) ppter ingratitudinē dā-

nationē intrabis. Demēto o homo mortalis: nūq; e corde tuo christi mors p te fa-

cta elabaf: ne causaz p qua tā dolorosam sustinuit mortē reputas. i. peccatū. Un Berni,

in ser. O homo vide quē p te patior: nō est dolor sicut ille quo crucior: ad te clamo qd

peccator: vide penas qbus afficio: vide clauos qbus pfodior: cū sit dolor tantus

h 3

De lateris Christi in cruce

Exterior: interius est plancus gra-
uor: cū te ingrātū experior. Nec
ille. Quāobrem valide clamauit ex
nimio dolore: eo q̄ multos confi-
derauit in q̄s passio (licet esset suffi-
cientissima) efficaciam nō haberet:
ipsisq̄ melius foret q̄ christū nun-
q̄ crucifixus fuisset. Quāobrem cū
passiones suam in cruce offerret:
pro solis vtriq̄ electis efficaciter/
et p̄ nullis alijs trinitati eam p̄ ta-
libus tantū acceptanti efficaciter
fm̄ Sco. in. iij. di. xix. Fuit aut̄ do-
lor ille mortis vehemētissimus et
dolorosissim⁹: cū Dñs dicat. iij.
Ethi. c. xiiij. Dors inter oīa terri-
bilis est terribilissim⁹: Tū ppter
immenas p̄nas quas sustinuerat:
Tū ppter maximā inclinationē
aīe ad corpus purissimū/ nobilissi-
mū et obedientissimū: Tū ppter
vitā excellentissimā: Tū ppter vi-
uacitatē oīm potentiarū aīe et sen-
sū. Quae omnia in sua p̄fectione
remanerunt in christo: quod alte-
ri morienti non fit.

¶ Centurio autē rē. Quidā
deuot⁹. Ista p̄sideratio mentē tu-
am o fidelis homo in christi mor-
tē p̄cutere debet interiore cōpas-
sione: vt reuertaris ad domū con-
scientie: p̄cutiasq̄ pectus tuū pro-
pter tuā ingratitude tantē mor-
tis christi dei tui: qui etiā vt plene
intelligeres eius charitatē: lācea
voluit tibi ap̄ire cor suū/ vt introi-
res: ac ipsum dilectū pleno seruo
re amplectereris. Aperuit nem-
pe bursam cordis sui: vt prodiga-
liter solueret precium redemptio-
nis tue. Aperuit insuper p̄xidem
preciosi vnguenti: illudq̄ abundā-
ter effudit in sacrorum effusione
†. i. Co. in tui medelam. Fecit iam fora-
men in petra et cauernā in mace-
ria carnis iesu christi. Exurge er-
go virgo beata: quae sola es et vna
iesu dilecti tui columba formo-
sa: esto edificans in summo ore

a s̄ dicitur in euangelio nazareorum: q̄ duo qui fuerunt
mortui ante annos quadraginta: boni et sancti viri: vene-
rūt in templū post resurrectionē: et nō loquentes petruum
pergamētū et atramentū: scripserūt de exultatione patris
in lumbis vestri de sensu.

ctionē eius venerunt in sanctā ciuitatē/
et apparuerūt multis. R. Videns autē

a s̄ i. dux cētū sub se dñs milites. b s̄ fuit ante ille cēturio
in crucifixus carne/ s̄ nō aureq̄ subito credidit.

cēturio qui ex aduerso stabat. L. quod

a s̄ hec em̄ ratio erat sue credulitatis

factum fuerat. R. quia sic clamans ex-

a s̄ laudem christo reddidit.

pirasset: glorificauit deum dicens. R.

a s̄ In quo factus est gloriosus confessor iste cēturio: sed
quidā dicūt nō solum confessor: sed etiam roboratus in
de martyrum suscepit.

Uere hic homo filius dei iustus erat.

¶ Iesus lancea perforatus. M̄. Matth. **XXVII.** M̄. Marci. **XV.** Lucę. **XXIII.** Joan-
nis. **XIX.**

¶ Centurio

a s̄ ille fuit mor-
tuo cū cētū ar-
mato: qui cum

tot signa viderunt in morte
christi: confessi sunt verita-
tem diuinitatis

riō. M̄. autē et qui

cū eo erant custo-
dientes iesum: vi-

a s̄ vltis miraculo et intelli-
gentibus timorē mouit: et
ad glorificandū deum com-
pellit. b s̄ ppter tantū ne-

fas p̄petratū in occisione christi domini

so terremotu: et his quę fiebāt timuerūt

a s̄ publice oibus astantib⁹ et audientibus. b s̄ hoc ē signū
neq̄d̄ p̄miserit genuini viperarū de celo. vñ. i. L. et alia
neris filiū hoīs: tūc cognosceris quia ego sum.

valde dicētes: Uere filius dei erat iste.

a s̄ multi em̄ varijs intencionib⁹ venerūt ad illud spectaculū
lū iusti: sic mō iusti spectaculū sunt oīm. vñ. i. Spectaculū
facti sum⁹ mūdo angelis et hoīb⁹: aliq̄ em̄ christo affuerūt
ad p̄sequendū: aliq̄ ad patiendū: etiā angelus affuit
oratione ad consolandū et confortandū.

Et oīs turbā eorū qui simul aderant ad

spectaculū istud: et videbāt quę fiebāt.

A a s aliq em bolebat de intus christi occasione: reuerſi sunt domū penitentes. Aliq dolentes penebat pectora: timet ne amplius gloriaret in sua reuerſione: reuerſi sunt domū: aliq machinantes sicut pnapes sepulchri lignantes.

percutientes pectora sua reuertebant.

a s sicut dictū erat. tē lōgasti a me amici z proximi. Et illud tē fratres meos longe fecit a me: z non mei quasi alii. ni recesserunt a me.

Strabāt oēs nōi ei a lōge. AD. Erāt a

aūt ibi mulieres multe: que secute erant

a s s. lo. mos erat vt mulieres pceptonibus de substantia sua ministrarent

a galilea ministrantes ei. **R. hoc aspi-**

cientes a longe: inter quas erat maria b

a s s. lo. lazari z marthe. b s cleophe filia. c s ad diferen-

nā iacobi maioris: q fuit electus inter primos.

magdalene: z maria iacobi minoris: et

a s ille ioseph dictus ē iustus: cū matthe statueret in forte: z

est frater iacobi minoris. b s filia salome q fuit maritus

anne. c s s. ioanna euangeliste z iacobi maioris: cuius

maritus fuit sebedeus.

ioseph mater z salome. AD. mater filio

a s sicut fuit martha: ioāna vxor cui pcuratoris herodis:

marcella: z alie deuote mulieres q dñm diligebant. ppter

bñficia eis exhibita z doctrinam salutarem.

nū sebedei. R. et alie multe que simul

ascēderāt cū eo hierosolymā. J. Judei

a s id est vigilia magne festiuitatis. s. pasche: z dicit pa-

rasceue id est pparatio: quia necessaria p sequenti sabbato

pparabant. Parascene. ues. grecum est: z interpretatur pre-

paratio.

ergo: quoniam parascēue erat: vt non re-

a s cadauera: ne festū illud fedaret ex aspectu eorū: quia p-

pe ciuitatem erant.

manerēt in cruce cōpa sabbato. Erat c

in matrimoniū alpheo: ex quo habuit q̄ttuor filios. s. iacobū minorē ioseph iustū iu-

dā zelotē z simonē apostolū. Post obitū illius tertio nupsit anna. s. Salome: ex quo

tertiā genuit filiā etiā dictā mariā: quā iunxit matrimonialiter sebedeo: ex quo conce-

pit z peperit iacobū maiorē z ioannē. Tñ dñs: Ex iochim cleophe salome tres an-

na marias. Quas iunxerat ioseph alpheo sebedeo. Hec vnius mater: hec q̄ttuor illa

duor. Et licet metra ista inualida sint: tñ sentētiā dictorū breuiter cōpositor notauit:

quē nolui corrigere: qz maior z doctior me est qui hoc scripsi passionale.

b. Inter quas erat ma. rē. Cbr̄y. sup. Matthe. Discipuli fugierūt: iste affuerūt

z omnia considerauerunt: qualiter clamauit: qualiter expirauit: qualiter petre scisse

sunt. Et de q̄bus dicit: Pellis me: id est mulieribus que exteriora ministrabāt. Con-

sumptis carnibus. i. aplis fugientibus: adhesit os meū. i. christus sustentamentū ec-

clesie. Sicut os carnis z pellis. Tersus: Os christus: caro discipuli: pellis mulieres

Os remanet caro disparet: tu pellis adheres.

Erāt enī dies rē. Bonauētura in suis meditatioib. c. lxxxj. dicit: Cōmorātib. Bonauē.

h b 4

foraminis aperti cordis ac perfo-
rati lateris. Aperi et tu amica ei⁹
formosa eius cor tuū virgineū: et
suscipe dirum (de quo Symeon
ppbetauit) mucronē: pfodiat ma-
ternum pectus lancea in cor iesu
transfixa: vt tuā ipsius animā per-
transcat doloris acutissimum gla-
dium. Vere tuā ipsi⁹: vt ait vber-
tinus: quia tua fuit ipsius benedi-
cti iesu: multo plus q̄ tui in ipsius
totaliter per amoris incendium
transportata. Vere etiam ipsius
tuam: qz gladius diri supplicij te-
su mortis tuam dilectissimā ani-
mam pertransiuit: totam se in su-
os transportando dolores.

Erāt aūt ibi mulieres rē.

Nota q̄ anna habuit tres mari-

tos successiue amore. plis habē-

dē. Primus fuit iochim: cū quo

vixit viginti annis sine ple z steri-

lis: tandē miraculose fuit secunda

ta: z concepit a viro suo illā bene-

dictā mariā maiorē. s. genetricem

dei virginē gloriosam: ex qua vni-

genitus dei filius natus est. scilicet

christus: quē salua virginitate pe-

perit: virgo pmanēs semp. Hūc

desponsatus est ioseph de domo

dauid. Post obitū iochim aliq

nupsit anna: nō libidine mota: s.

amore prolis vt dixi: vel iussu di-

uino cleophe. s. ex quo aliam ge-

nuit mariā secundam: quā tradidit

in matrimoniū alpheo: ex quo habuit q̄ttuor filios. s. iacobū minorē ioseph iustū iu-

dā zelotē z simonē apostolū. Post obitū illius tertio nupsit anna. s. Salome: ex quo

tertiā genuit filiā etiā dictā mariā: quā iunxit matrimonialiter sebedeo: ex quo conce-

pit z peperit iacobū maiorē z ioannē. Tñ dñs: Ex iochim cleophe salome tres an-

na marias. Quas iunxerat ioseph alpheo sebedeo. Hec vnius mater: hec q̄ttuor illa

duor. Et licet metra ista inualida sint: tñ sentētiā dictorū breuiter cōpositor notauit:

quē nolui corrigere: qz maior z doctior me est qui hoc scripsi passionale.

b. Inter quas erat ma. rē. Cbr̄y. sup. Matthe. Discipuli fugierūt: iste affuerūt

z omnia considerauerunt: qualiter clamauit: qualiter expirauit: qualiter petre scisse

sunt. Et de q̄bus dicit: Pellis me: id est mulieribus que exteriora ministrabāt. Con-

sumptis carnibus. i. aplis fugientibus: adhesit os meū. i. christus sustentamentū ec-

clesie. Sicut os carnis z pellis. Tersus: Os christus: caro discipuli: pellis mulieres

Os remanet caro disparet: tu pellis adheres.

Erāt enī dies rē. Bonauētura in suis meditatioib. c. lxxxj. dicit: Cōmorātib. Bonauē.

ps. 87. b
Tob. 19. b

Anna tres
maritos
successiue
habuit.

D

Cbr̄y. sup.
Mat.
Tob. 19. c.

Bonauē.

De lateris Christi in cruce

Et sedētibz reuerēda dñā nostra maria/ iohanne/ magdalena: et fororibus matris dñi ab vna parte. ppe cruce: et aspiciētibz quasi sine intermissione dñm iesum sic pendēte nudū/ afflicto et mortuū inter latrones: ecce armati multi veniebāt a ciuitate et sus eos vt crura frangerent: et corpora deponerent pendentia. Tunc dñā et oēs surgunt/ nescientes quid hoc esse posset. Renouat dolor et timor ne qd in mortuū corp⁹ molirent dilecti filij. Appropinquāt autē illi cum furore et strepitu magno: et videntes latrones adhuc viuere: frangūt crura eorū: et occidunt ac velociter deponūt/ et fouea facta piciunt in illā: et dñi crucē aduersas. Qd cum vidisset mater/ ante pedes carnificū manibus cancel/

Flatis lachrymosa voce q̄tum poterat dixit: Viri frēs rogo vos. ppter deū altissimū/ ne ampli⁹ me vexare velitis in dilectissimo filio meo. Ego enim sum melissima mater eius: et scitis fratres q̄ nunc vobis offendi/ nec iniuriā aliquā vobis feci: et si filius meus visus est vobis contrarius ipsum peremistis: ego vobis remittam omnē iniuriā/ offensam et mortem filij mei. Hanc tamē misericordiā mecum facite ne ipsum cōfringatis: vt saltem integrum valeam tradere sepulture. Nō expedit vt eius crura frangant: videtis enim q̄ iam multū grauit: hora enim est postq̄ discessit. Unus autē longinus noīe tunc impius et superbus: sed post puerus et martyr: porrigens lanceā/ de longe preces dulcissimę matris et rogamina contēnens: latus dñi iesu dextrū vulnere grandī aperuit: et exiit sanguis et aqua. Tunc mater semimortua cecidit inter brachia magdalene et iohannis: degeñtialiter ex Bonauetura. Sed dubitat/ quare nō deposuerūt corpus christi et sepelierunt sicut aliorū? Respoñdeo/ quia iam donatū fuit ioseph a pilato: ideo habuerūt in cōmissione a centurione ne corpus christi deponerēt: ideo reliquerūt. Secūdo: q̄ iohannes et magdalena et ceterę cum benedicta matre per se voluerunt hoc facere: et hoc nō curauerūt milites: q̄ iam certificati de eius morte. Tercio: q̄ sic erat ordinatum/ et per pphetas dictū: q̄ eius sepultura esse deberet gloriofa. Quarto: q̄ iam ioseph erat in itinere cū socijs/ qui fuit vir nominatus: cui etiā deferebāt.

Isidorus

Con frangerāt eius crura. Isidorus. Longinus lancea latus saluatoris aperuit: et non tñ veniam inuenit: sed et episcopatus honorē et martyriū coronā promeruit. De quo ludolphus. c. lxxiij. in pte secūda de vita christi. Qui autē eum lanceauit cum vere caligassent oculi eius p̄ senectute et casu: vel potius nutu diuino: sicut eodē nutu lanceauit: licet nesciens/ sanguine christi per lanceam defluente oculos rangeret: p̄tinuo clare vidit: et p̄tinuo illuminatus in christū credidit: vnde et multū cedens instructus ab apostolis in cesaria capadocię monasticā vitā duxit: et in omni

Ludolphus

a q̄ quia absq̄ eius impio nulli licebat: nec bodie liget dñatos auferri: nisi de licentia supioris.

em̄ dies magn⁹ ille sabbati: rogauerūt pilatum: vt frangerentur eorū crura: et

a q̄ scz de cruce ac sepelirent. b q̄ quattuor milites qui crucifixerūt christum.

tollerentur. Venērunt ergo milites. Et a q̄ duo de q̄ttor frangerūt crura p̄imi latronis ad quem venerunt: quilibet contorūt vnā tibiā.

p̄imi quidē frangerūt crura: et alterius a q̄ et alij duo frangerūt crura alteri: et postea oēs simul venerūt ad christū in medio pendentem.

qui crucifixus est cū eo. Ad iesum autē

a q̄ q̄ fractio crurū solū fuit facta vt autē morerent: et ne possent euadere: sic q̄ licetores n̄si latronib⁹ rotas dāt vltimā vale: vel p̄motonū socale: vt eo citius morerent.

cum venissent: et vt viderunt eum iam

a q̄ In q̄ apparet maxima crudelitas: q̄ etiā mortuū corp⁹ nō pegerūt. Nō em̄ flexus ē imp⁹ lōgin⁹ et matris bus: multibus pabus q̄ genua regina celi flectebat: corā carnifice: vt mortuū corp⁹ miseret: q̄ in defunctus erat: multo minus superbus et crudelis miles corpus christi aperuit: dulcissimā matrem in terram p̄trauit et visione tantū vulneris et crudelitatis. Tūc aliqui dicant q̄ fecerit causa miserationis: vnde misericordiā p̄secutus est: vt martyr et confessor gloriofus postea efficeret.

a mortuū: nō frangerūt ei⁹ crura: sed vnus

A a In quo itez manifestat diuinitas. Primo cū corpus illud ita emortuū et excruciatum esset: vt par de sanguine in? maneret: et quia mortuū corpus nō solet sanguine emittere ex vulnere iā defuncto infuso. Et dico notat per iam defuncto: neq; aqua pura sicut ex latere christi exiit: s; in hac latet magnum mēdium. Fuit enim venditi magno panno: et ideo sanguis p̄cio non auro corruptibili redempti sumus. Et rursus venis p̄cis maculat: ideo aqua in abluitionem effusa est.

militū lancea lat? ap̄uit: et continuo exiit sanguis et aqua. Et qui vidit testimoni-

a s Joānes enī qui scripsit hoc euāgelii: oib? interfuit et p/ p̄his oculis p̄spexit: ideo testis oculatus non est relictus: nam efficax eius testimonium.

um p̄hibuit: et verum est eius testimonium. a s quia ab alijs nō audiuit: s; p̄sentialiter interfuit factis. b s s; testimonio veracit? et sic credēdo salui efficiamur: s; credendo non videndo.

um: et ille scit qz verā dicit: vt et vōs credatis. a s narrat autem illa euāgelista: non p̄ter insolitū miraculū: sed p̄pter crudelitātē impiorū: ac horrendū facinus cōmittū: qz et p̄ hoc ostendat illa non fuisse facta casu: sed fuisse p̄p̄tissimū.

Facta sunt em̄ hec vt scriptura a s s; q scriptura dicit. b s s; agno.

impleretur: et non cōminuetis ex eo. a s de hoc facto q̄nare it? ut actum

Et itez alia scriptura dicit: videbūt in a s videbūt q̄ sit ille q̄ transfigit lancea ex mirabili magnitudine: videbūt pariter in extremo iudicio ex glōsa apparitione: et obstupescūt terrore mirifico et ineffabili. **quē transfixerunt.**

Hec est septa via et vltima: q̄ dicit glōsa: et h̄z duas considerationes.

Iesus de cruce postulat?

Iesus glōse tumultatus.

Iesus de cruce postulat.

Mathei. XXVII. Marci. XV.

Luce. XXIII. Joannis. XIX.

a et r̄ mies stās in terra. Præterea si circa pectoralia fuisset facta lanceatio: ossa p̄p̄ lancee magnitudinē fuissent rupta: p̄tra p̄p̄tissimā dictā. Sed qz pictura est laicoz l̄ra: p̄ngit circa pect? vt intelligat lanceā trāsisse dulcissimū cor iesu christi dñi n̄rī. **Ero. 12. b.**

Hec est septa via. Ista via dicit via glōriosa: qz ex magna charitate christus ab optimis amicis de cruce est deposit? atq; glōriossime sepult? cū aromatib? myrris et vnguento p̄cioso inuolut? et syndone inuolut? et sepulchro glōrioso sepultus: iuxta p̄p̄tissimā. Quē gentes deprecabunt. Et erit sepulchru eius glōriosum. **Esa. 11. c.**

Wb s

sanctitate pmanens: verbo et exemplo multos ad christū conuertit. Et dicit sanctus Vincētius: q hoc fecerit simplici intentione: vt eo citius moreretur et ex compassione: ideo fuit iam illuminatus intus et exterius: et cōcordat magister in historijs.

a Sed vnus militū. Chrys. Chrys. sup Joāne/omel. lxxiii. ait. Nemerunt milites et aliorū fregerunt crura/nō christi. Sed ad iudeos: gratiā cōciliandā: latus eius lancea aperuerunt: et mortuo adhuc insultat. O pessimā voluntatē ac scelestissimā. Noli tamē p̄turbari dilectissime: quē em̄ malo illi animo patrati sunt veritati cōsentiebant: p̄p̄tissimā hinc impleta est iniquiens: Videbūt in quē transfixerūt. Neq; hoc t̄m: sed nō credituris fuit argumētū fidei: vt thome et qui cū dō erant. Ad hec vt arcum mysteriū p̄summatū est. Erit autē sanguis et aqua: nō casu et simpliciter h̄i fontes scaturierūt: sed qm̄ ex ambobus ecclesia cōstituta est. Sciāt hoc initiati: nō est ad fidem conuersi et adiuncti per aquā enim reuerati sanguine et carne nutriti. Hinc mysteria ortū habent: vt quotiēs ad admirandū calicē accedis: tanq̄ ab ipso latere hauriens accedis. Neq; ille. **† Exo. 12. b. † Zac. 12. c.**

b Latus aperuit et. Nota hoc vulnus nō fuit christo infixū: sicut dicit Alexander de ales: in ea parte qua pungi solet per ossa: s; pectoralia: sed fuit inferius inter molliorē carnē: et iter ossa pectoralia et femoralia: et sic sursum ascendit ad cor: qz christ? in alto pepen